

Utbildningsdepartementet

Universitets- och högskoleenheten

Enligt sändlista

**Information om regeringsbeslut som berör lärar- och
förskollärarytbildningarna**

Regeringen har nyligen fattat flera beslut som berör lärar- och förskollärarytbildningarna och som jag med detta brev vill uppmärksamma er på. En politiskt prioriterad fråga är att öka andelen behöriga lärare vilket några beslut handlar om. Andra beslut är en följd av de bedömningar som gjordes i propositionen Bäst i klassen - en ny lärarytbildning (prop. 2009/2010:89). Även beslut om legitimations- och behörighetsregler för lärare och förskollärare lyfts fram eftersom det kan vara viktigt för lärosätena att känna till dessa regler. I en bilaga beskrivs innebörden av de olika regeringsbesluten.

På regeringens hemsida, www.regeringen.se/lararportalen, publiceras fortlöpande information om bestämmelser som påverkar lärar- och förskollärarytbildningarna. Där finns också länkar eller hänvisningar till de regeringsbeslut som redovisas i bilagan.

Vi hoppas på er hjälp att sprida denna information till alla på lärosäten som är berörda.

Vänliga hälsningar

Eino Örnfeldt
Departementsråd

Sändlista

Uppsala universitet
Lunds universitet
Göteborgs universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Linköpings universitet
Kungl. Tekniska högskolan
Luleå tekniska universitet
Karlstads universitet
Linnéuniversitetet
Örebro universitet
Mittuniversitetet
Dans- och cirkushögskolan
Gymnastik- och idrottshögskolan
Högskolan i Borås
Högskolan Dalarna
Högskolan på Gotland
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Väst
Konstfack
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Södertörns högskola
Chalmers tekniska högskola AB
Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Kopia till

Högskoleverket
Statens skolverk
Friskolornas riksförbund
Läraryrket
Lärarnas Riksförbund
Sveriges Kommuner och Landsting
Sveriges universitets- och högskoleförbund

Bilaga

Examen för äldre lärarutbildning

För att möjliggöra för personer att få en examen för en äldre lärarutbildning har regeringen beslutat om förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen. Förordningen möjliggör för personer som har påbörjat eller slutfört en utbildning enligt äldre bestämmelser att få en examen för utbildningen. De personer som enbart saknar själva examensbeviset kan då, vid ett lärosäte som anordnar lärar- eller förskollärarytutbildning, ansöka om examen för just sin utbildning. Är krav som motsvarar kraven för en sådan examen uppfyllda ska lärosätet utfärda ett examensbevis. Lärosätet ska också pröva om en sökandes tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för att han eller hon ska anses uppfylla kraven för examen.

Förordningen publiceras i svensk författningssamling den 10 juni och kan därefter läsas på bl.a. www.regeringen.se/lararportalen. Bestämmelserna träder i kraft den 23 juni 2011.

I samband med beslutet om förordningen ovan beslutades även om ändring i en övergångsbestämmelse till förordningen (2007:129) om ändring i högskoleförordningen (1993:100). Ändringen i högskoleförordningen innebär att lärarexamen indelades på nivåer för att anpassas till den s.k. Bologna-processen. Den ändring i övergångsbestämmelsen som nu beslutats innebär att de som har påbörjat en utbildning till en lärarexamen enligt de bestämmelser som skulle tillämpas före den 1 juli 2007 har rätt att slutföra utbildningen och få en examen till och med den 30 juni 2018, i stället för senast den 30 juni 2015.

Vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen

För att ge erfarna lärare som saknar lärarexamen en möjlighet att komplettera sin tidigare utbildning pågår sedan 2007 en satsning på sådan vidareutbildning, det s.k. VAL-projektet.

Genom regeringens beslut om den ovan beskrivna förordningen upphävdes förordningen (2007:224) om högskoleutbildning för vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen. Bestämmelserna i den upphävda förordningen fördes i huvudsak över till den nya förordningen. Den nya förordningen gäller till och med den 30 juni 2018, vilket innebär att den pågående satsningen på vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen förlängs. Genom bestämmelserna om examen för äldre lärarutbildning blir det således också möjligt för lärare

att komplettera sin utbildning även till en motsvarande äldre lärarexamen. Detta underlättar för personer att inte behöva läsa mer än vad han eller hon saknar i sin äldre utbildning.

Av förordningen framgår också att utbildningarna ska planeras med hänsyn till varje students tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet. Även i högskoleförordningen finns bestämmelser som anger att en högskola ska pröva om tidigare utbildning eller verksamhet kan godtas för tillgodoräknande (6 kap. 8 §).

Regeringen har i dag beslutat om ett fortsatt uppdrag till Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karlstads universitet, Högskolan Dalarna och Malmö högskola att anordna utbildningar enligt förordningen (2011:689) om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen. Umeå universitet ska samordna genomförandet av utbildningarna. Stiftelsen Högskolan i Jönköping kommer att få möjlighet att även fortsättningsvis ingå i VAL-projektet. Samtliga lärosäten med lärarutbildning kommer att få en kopia på uppdraget.

Lärosätena som ingår i VAL- projektet har vidare fått i uppdrag att informera övriga universitet och högskolor med lärarutbildning om sina erfarenheter av vidareutbildning av lärare som saknar lärarexamen. Genom att erbjuda vägledning i fråga om bedömning av tidigare utbildning och verksamhet och av studieplanering ska lärosätena medverka till en likvärdig behandling av personer som har påbörjat eller slutfört en utbildning till lärare eller förskollärare enligt äldre bestämmelser och som önskar få en examen för utbildningen.

Behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

I förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor har regeringen beslutat att det ska införas en ny övergångsbestämmelse. Den innebär att en lärare eller förskollärare som har avlagt behörighetsgivande examen efter den 30 juni 2011 men före den 1 juli 2018 ska anses ha genomfört en introduktionsperiod om han eller hon har arbetat sammanlagt minst ett läsår eller motsvarande som lärare eller förskollärare före den 31 mars 2012.

Denna ändring berör bland annat de yrkesverksamma lärare som genomgår s.k. VAL-utbildning eller på annat sätt kompletterar sin äldre utbildning och därmed inte hinner få ett examensbevis före den 1 juli 2011. Alla som ansöker om legitimation och som har tagit ut examen efter den 30 juni 2011 kommer dock att omfattas av bestämmelserna att betala en avgift för ansökan om legitimation.

Förordningen beräknas publiceras i svensk författningssamling i mitten av juni och börja gälla från den 1 juli 2011.

Kompletterande pedagogisk utbildning

Regeringen har också beslutat om förordningen (2011:686) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen. Förordningen bygger på de förslag och bedömningar som presenterades i propositionen Bäst i klassen - en ny lärarutbildning (prop. 2009/10:89). Bestämmelserna i förordningen innebär bl.a. att personer med tillräckliga ämneskunskaper i minst ett ämne kan få ämneslärarexamen efter en kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Utbildningen är avsedd dels för personer med tidigare studier eller yrkeserfarenhet som vill bli lärare, dels för att tillgodose behovet av lärare i mindre och ovanliga ämnen i gymnasieskolan (ej yrkesämnen) för vilka det inte finns en sammanhållen ämneslärarutbildning. Ämneslärarexamen kan således, efter genomgången KPU, omfatta ett färre antal undervisningsämnen och mindre antal högskolepoäng än ämneslärarexamen efter en sammanhållen utbildning. Det leder till att ämneslärarexamen efter genomgången KPU kan avläggas på grundnivå eller avancerad nivå. Därför har regeringen även beslutat om en ändring i bilaga 2 till högskoleförordningen som bl.a. innebär att examensbeskrivningen för ämneslärarexamen har flyttats till avsnittet under rubriken Examina på grundnivå eller avancerad nivå.

Vidare har det i examensbeskrivningarna för grundlärarexamen och ämneslärarexamen beslutats om ett tillägg som innebär att det av examensbeviset ska framgå vilket eller vilka undervisningsämnen som examen omfattar.

I samband med beslutet om förordningen om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen beslutades det även om nya bestämmelser om examenstillstånd i högskoleförordningen. En ny paragraf har införts (6 kap. 5 f § högskoleförordningen) som reglerar förutsättningarna för att Högskoleverket ska få lämna tillstånd till ett lärosäte att utfärda ämneslärarexamen som kan avläggas efter genomgången KPU. För tillstånd krävs bl.a. att lärosätet har tillstånd att utfärda ämneslärarexamen som avläggs efter en sammanhållen ämneslärarutbildning.

Även förordningen om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen samt ovan nämnda ändringar i högskoleförordningen publiceras i svensk författningssamling den 10 juni 2011. Bestämmelserna träder ikraft den 1 juli 2011.

Samarbete om ämneslärarutbildning

Vidare har regeringen beslutat om bestämmelser i högskoleförordningen som ytterligare reglerar förutsättningar för att Högskoleverket ska få lämna tillstånd att utfärda ämneslärarexamen (6 kap. 5 e § högskoleförordningen). Syftet är att möjliggöra för lärosätena att samarbeta inom ämneskombinationer. Behovet har bedömts som särskilt viktigt för de lärosäten som endast ger utbildning i ett ämne och för de lärosäten som endast har fått examenstillstånd för ett begränsat antal ämnen. Bestämmelserna innebär att tillstånd kan lämnas även om utbildningen vid lärosätet inte ensam omfattar de undervisningsämnen som krävs för en ämneslärarexamen. Ett villkor för tillståndet är att det eller de andra undervisningsämnen som kan krävas måste anordnas av ett annat lärosäte som har tillstånd att utfärda ämneslärarexamen för det eller dessa undervisningsämnen eller av ett utländskt lärosäte som anordnar motsvarande utbildning.

Yrkeslärarexamen

När det gäller yrkeslärarexamen har regeringen beslutat att det till examensbeviset ska fogas en bilaga som anger vilka kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som har legat till grund för den särskilda behörigheten vid antagning till utbildningen. Detta är viktigt, eftersom läraren efter sin yrkeslärarexamen ska kunna få behörighet att undervisa i vissa av gymnasieskolans ämnen. Högskoleverkets föreskriftsrätt har utökats till att omfatta även den nya bilagan.